

Reformacija na slovenskem

Lutrov nauk se širi iz nemških dežel

Cerkvene razmere na slovenskih tleh so bile ob koncu srednjega veka enake kot drugod po Evropi.

Cerkev si je nakopičila velika bogastva.

Višja duhovščina je živela tako kot posvetno plemstvo.

Razširjeno je bilo trgovanje s cerkvenimi službami.

Z Lutrovim naukom so se srečali vsi, ki so zaradi študija, poslov, službenih dolžnosti... šli v Nemčijo.

K nam so se širile knjige, priseljeni rudarji, potujoči trgovci in obrtniki.

Leta 1523 je deželni knez prepovedal širjenje Lutrovih del. V nekaterih mestih so nastali protestanski krožki.

Na čelu protestanskega gibanja so stopili stanovi.

Nadvojvoda, Ferdinand I., bi lahko vsilil svojo vero deželam, a te moči še ni imel.

Za obrambo pred Turki je potreboval veliko denarja.

To mu je omogočalo povišanje davkov-stanovi pa so mu to odobraval.

Nove vere plemstvu ni prepovedal, a tudi ne dovolil.

Primož Trubar – steber slovenskega protestantizma

Takratna najbolj spoštovana osebnost slovenskega protestanskega gibanja je bil Primož Trubar, kmečki sin, ki ga je oče poslal v šole, da bi postav duhovnik. Med študijem se je seznanil z novim verskim naukom. Ko je bil še mlad, je dobil službo kanonika pri ljubljanski stolnici. Družil se je s protestanti. Cerkevne vezi je dokončno pretrgal leta 1547, ko je Ferdinand I. ukazal naj zaprejo voditelje krivovercev v Ljubljani. Odšel je v Nemčijo, kjer si je ustvaril družino.

Trubar ni pozabil na Slovence. O njih je menil, da so dobri in ljubeznivi, a veliko preveč nevedni. Čutil je, da je njegova dolžnost pisati knjige v slovenskem jeziku. Prva knjiga je bila Katekizem, zraven pa še Abecednik. Knjižici sta izšli leta 1551 v Tubingenu. To sta prvi slovenska knjigi. Trubar je pisal v narečju osrednje Slovenije. Pisal in prevajal je do smrti in za pisanje v slovenščini je spodbujal še druge.

Delovanje slovenskih protestantov

Leta 1556 je Ferdinand I. postal nemški cesar. Stanovi so pričeli organizirati deželne Cerkve, ki so jih vodili cerkveni odbori. Vzdrževali so pridigarje in učitelje, podpirali pa so tudi pravajanje in pisanje verskih knjig.

Kranjski cerkveni odbor je leta 1560 poklical Trubarja naj se vrne v Ljubljano in postane superintendent kranjske protestantske cerkve.

Trubar je v domovini ostal le 5 let.

Književnega dela so se lotili tudi

drugi. Najpomembnejše delo je opravil Juri Dalmatin, ki je prevedel celo Sveto pismo.

Adam Bohrič pa je napisal prvo slovnico slovenskega jezika, z naslovom Zimske urice.

Ta dela so podpirali vsi slovenski deželni stanovi.

Kranjski stanovi so leta 1575 ustanovili prvo tiskarno na Slovenskem.

Protestanti so skrbeli tudi za šolstvo.

V glavnih mestih so nastale stanovske latinske šole (gimnazije).

Obiskovali so jih plemiški in meščanski otroci.

Kaj pa kmetje

Kmetje te vere niso vzeli za svojo.

Le redki so jo sprejeli, nekatere pa so prisilili njihovi fevdalni gospodje.

V 16. stoletju se je k nam razširilo prekrščevalstvo.

Sprva je bilo več prekrščevalcev ko protestantov.

Oblast jih je imela za zločince.

Drugačni pa so tudi hoteli biti štiftarji.

V drugi polovici 16. stoletja je bila ta vera razširjena skoraj po vsej Sloveniji.
Sekta je v 17. stoletju izginila.

Deželni knez skuša uveljaviti svojo pravico

Na Slovenskem je bila cerkvena in tudi katoliška organizacija.
Nanjo se je oprl deželni knez, nadvojvoda Karel, sin Ferdinanda I..